



# basic education

---

Department:  
Basic Education  
**REPUBLIC OF SOUTH AFRICA**

## **SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS**

**SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)**

**LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)**

**2017**

**MEMORANTAMO**

**MEPUTSO: 70**

**Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 9.**

**KAROLO YA A: PADI****POTŠIŠO YA 1: KGATI YA MODITI – OK Matsepe****1.1 SETSOPOLWA SA A**

- 1.1.1 Segologolo.  
 • Go swarwa lekgotla  
 • Go na le dikgoši (3)
- 1.1.2 Kgoši Ntweleng ke monna wa Mmatshapho. (1)
- 1.1.3 Ya ka ntle.  
 • Banna ba ba fetolana gampe kgorong  
 • Banna ba a lwa (2)
- 1.1.4 Megabaru o tšhošitšwe ke seo se boletšwego ke Mologadi gomme o feleletša a mo raka ka ga gagwe. (1)
- 1.1.5  
 • E tšweletša ditiragalo tša baanegwa  
 • E utolla dimelo tša baanegwa  
 • E tšweletša maikutlo a baanegwa (3)
- 1.1.6 Moya wa pefelo.  
 • Diboledi di ahlaahla ditaba ka bogale  
 Moya wa leago  
 • Ba rera ditaba tša go aga motse wa bona  
 Moya wa ntwana  
 • Diboledi di fošana ka mae a go bola ebile ba feleletša ba elwa (E TEE fela) (2)
- 1.1.7 Mmatshapho. Ditiragalo tša padi ka moka di theilwe godimo ga gagwe. (2)
- 1.1.8 (Balekwa ba tla fa dikarabo tša go fapana)  
 A kwelobohloko.  
 • Go hloka thari ga Mmatshapho go lweša banna kgorong  
 • Mmatshapho bjalo ka mmago setšhaba o gapeletšega go hlola khutšo setšhabeng (3)

**[17]****LE**

## 1.2 SETSOPOLWA SA B

- 1.2.1 Kgorong. (1)
- 1.2.2
- Kgoši Nkgotlelele o romile barongwa gore ba ye ba tšee tšohle tša mošate tšeo di lego ga Sefatamollo
  - Kgoši Nkgotlelele o ile a laela gore tšohle tšeo di tšerwego ga Sefatamollo di tšhungwe
  - Kgoši Nkgotlelele o tsebiša gore mmagosetšhaba ke Ntlogele e sego Mmatshehla (3)
- 1.2.3 O bogale.
- O fa ditaelo go Kgoši Dianthona le Sefatamollo le ge e le ba bagolo go yena
  - O tšhuma ditlabelo tša bogoši bja Sefatamollo a mo lebeletše (3)
- 1.2.4
- Tlemollo ya lehuto
  - Bogoši bo boela go Kgoši Nkgotlelele
  - Ntlogele e ba Mmagosetšhaba (3)
- 1.2.5
- Moanegi o re botša tšeo re sa di tsebego ka baanegwa
  - O re utollela dimelo tša baanegwa (2)
- 1.2.6
- Batho ba tlogele go nyatša ba bangwe ka lebaka la seemo sa mebele ya bona
  - Motho a itshephe le ge a sa itekanela mmeleng (2)
- 1.2.7
- Setšhaba se sa bona ngwana wa mošemane a le bohlokwa kudu go feta wa mosetsana
  - Setšhaba ga se hlomphe baetapele ba basadi
  - Batho ga ba dumele gore motho wa go se itekanele mmeleng a ka ba le bokgoni bja boetapele (Tše PEDI fela) (2)
- 1.2.8
- Mmatshehla o tlogetše Kgoši Nkgotlelele ka ge a be a re o mo šiiša dinamana tša mmele
  - Mmatshehla o boetše go Kgoši Nkgotlelele ka lebaka la lehufa gobane Ntlogele a mmelegetše ngwana wa mošemane (2)

[18]

**PALOMOKA YA KAROLO YA A:****35**

**KAROLO YA B: PAPADI/TERAMA****POTŠIŠO YA 2: DI ŠITILE PHAAHLA – SN Tseke****2.1 SETSOPOLWA SA C**

- 2.1.1 Mosegare wa sekgalela (1)
- 2.1.2 Sebjalebjale.  
 • Go na le barutiši le barutwana  
 • Go bolelwa ka sekolo  
 • Go bolelwa ka Nanarisi (SRC)  
 • Hlogo ya sekolo.  
 • Tshwane. (Tše PEDI fela) (3)
- 2.1.3 Ee,  
 • Poledišano ke ye kopana  
 • Baanegwa ga se ba bantši.  
 • Ditšhupasefala di šomišitšwe go hlahla babadi le go thibela ditšhitišo (3)
- 2.1.4 Ditšhupasefala.  
 • A hlahla babadi.  
 • A tšweletša dimelo tša baanegwa  
 • A tšweletša maikutlo a babapadi (4)
- 2.1.5  
 • Batswadi ba se tshepe tšeo bana ba ba botšago tšona ka ditaba tša sekolo ntle le ge go na le bohatse bja go tšwa sekolong  
 • Barutiši ba sebotše batswadi ge ngwana a sa bonale sekolong (2)
- 2.1.6 O na le maaka/Ga a tshepagale. (1)
- 2.1.7 Manyami.  
 • Lehlanye o kwa a nyaditšwe ke ngwana  
 • Batho ba tlo bona e le tate wa go hloka taolo lapeng la gagwe  
 • O na le ngwana wa go se tshepagale (Tše PEDI fela) (3)
- 2.1.8 O nyatša Lehlanye ge a bitša SRC a re ke Nanarisi. (1)

**[18]****LE**

## 2.2 SETSOPOLWA SA D

- 2.2.1 Ga a na maikarabelo.
- O nwa madila le barutwana
  - O fa barutwana motšoko le matekwana (3)
- 2.2.2
- Polelo ye kopana
  - Babapadi ga se ba bantši (2)
- 2.2.3 Ya ka ntle,
- Lefagwana o re Namele a tloge kopanong ya barutwana mola Tlhakolane a re a dule ka ge e le moemedi wa bona (2)
- 2.2.4
- Go utolla dimelo tša baanegwa
  - Babadi ba kwa ditaba ka baanegwa ka bobona
  - Go utolla maikutlo a baanegwa (3)
- 2.2.5
- Barutiši ba be le magomo a segwera le barutwana
  - Barutwana ba emelelele bokamoso bja bona mabapi le tša thuto (2)
- 2.2.6
- Barutiši ba bangwe ga ba itlhomphe, ba nwa le go fola le bana ba sekolo
  - Basadi/basetsana le bona ba na le megopolo ya lephefo (2)
- 2.2.7 Namele o rutegile fela ditiro tša gagwe di fapana le seo gobane ga a laetše go ba le maikarabelo. (1)
- 2.2.8
- Barutiši bao ba sa šomego ba ka fiwa kotlo mošomong
  - Barutiši bao ba nwago le barutwana mabjala e bile ba ratana le bana ba sekolo ba ka rakwa mošomong
  - Seriti sa barutiši se ka wa, setšhaba sa se sa ba hlompha
  - Barutwana ba ka tšwa diripa tše pedi (Tše PEDI fela) (2)

[17]

**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 35**

**KAROLO YA C: DIKANEGELOKOPANA****POTŠIŠO YA 3: TŠA LEFASE GA DI FELE – MFC Matshela le ba bangwe****3.1 SETSOPOLWA SA E: 'O SWERE JACKPOT'**

- 3.1.1 Mantšiboa/iri ya senyane, gaboMologadi (2)
- 3.1.2 ... eka motho a nelwa ke pula. (1)
- 3.1.3 Thulano ya ka ntle.
- Megabaru o raka Mologadi o re a mo tšwele motse
  - O tshepiša Mologadi go mo dira kotsi (3)
- 3.1.4 Megabaru o tšhošitšwe ke seo se boletšwego ke Mologadi gomme o mo raka ka lapeng la gagwe. (1)
- 3.1.5
- O re utollela dimelo tša baanegwa
  - O re laodišetša seemo sa ditaba
  - O re hlalošetša lefelo la ditiragalo (3)
- 3.1.6 Ke lefšega.
- O tšhošwa ke seo Mologadi a se boletšwego ebile o tšwa le dikudumela
- O na le maaka/Ke kgenkgerepe.
- O bolela gore o swaretše Mologadi e le maano a go mo gokagoketša go tšwa naye gore ba mo dire kotsi
- Ke mmolai.
- O rapela Mologadi babolai. (Tše PEDI fela) (4)
- 3.1.7 Pefelo,
- Go bona Megabaru a beakanya go bolaya mogwera wa gagwe, Mologadi (2)
- 3.1.8 (Balekwa ba tla fa ditlhathollo tša go fapana)
- Mohlala:
- Ga go na kwelobohloko yeo o tlogo e hwetša
  - Sethunya se a bolaya (1)
- (E TEE fela) [17]

**LE**

### 3.2 SETSOPOLWA SA F: 'BOŠEGO GA BO RONE NTA'

#### 3.2.1 Sebjalebjale.

- Go bolelwa ka lefithi
- Go bolelwa le ka thelebišene
- Lebati
- Kolo
- Dieta (Tše PEDI fela) (3)

- #### 3.2.2
- Thaere ke monna wa Lobisa
  - Motlelebeng ke motlabo wa Lobisa (2)

- #### 3.2.3
- Gore o tšamile a ikapeša bjang ga go tsebe motho
  - Motlelebeng a thula Thaere wa batho ka lebelo la kolo (2)

- #### 3.2.4 O rata basadi.
- Le ge a nyetše o sa ratana le Lobisa
  - Ke lefšega
  - Ge monna wa Lobisa a mo hwetša a na le Lobisa o palelwa ke go ikemela, o a tšhaba (4)

- #### 3.2.5
- Motlelebeng.
  - Ditiragalo tša setsopolwa ka moka di ama yena. (2)

- #### 3.2.6
- Ee, mongwadi o re fegile ka ge re sa tsebe gore Motlelebeng o fetotše mosadi wa gagwe, Mpho bjang mabapi le ditšwalo tša basadi. (1)

- #### 3.2.7 Makalo/Pefelo.
- Monna wa gagwe o apere ditšwaro tša mosadi (2)

- #### 3.2.8
- Ga go seo o ka se dirago sephiring sa se tšwele nyanyeng.
  - Balekane ba tshepagalelane (2)

**[18]**

**PALOMOKA YA KAROLO YA C: 35**

**KAROLO YA D: THETO****POTŠIŠO YA 4: DIRETO TŠA SESOTHO SA LEBOA – Prof. DM Kgobe****4.1 SETSOPOLWA SA G: 'TEBATŠO' – DR MA MAKGOPA**

- 4.1.1 Thetotumišo/Thetolerato.  
Moreti o tumiša/reta moratiwa wa gagwe. (2)
- 4.1.2 O nkgahlile  
O nkgahlile  
Ke rile  
Ke rile  
• Go gatelela lerato la gagwe go moratiwa wa gagwe  
• Go tšweletša mošito  
(E TEE Fela) (3)
- 4.1.3 Moreti o tumiša/reta bobotse bja moratiwa wa gagwe.  
O kgahlwa ke lentšu la moratiwa wa gagwe le lebose. (2)
- 4.1.4 Moya wa lerato/tebogo  
• O rata mosadi wa gagwe ka ge a mo ntšhitše bošuaneng  
• O re mosadi wa gagwe o mo fetotše a mo dira motho wa seriti  
• O mo agile bjale o a kgahliša  
(Tše PEDI fela) (3)
- 4.1.5 • E gatelela molaetša  
• E tšweletša mošito (2)
- 4.1.6 Moreti o leboga tšeo moratiwa wa gagwe a mo diretšego tšona. (1)
- 4.1.7 Lethabo/Kgotsofalo.  
• O thabišwa/kgotsofatšwa ke gore o ipona a feletše bjalo ka monna morago ga go hwetša Tebatšo  
A tebogo.  
• O leboga tema yeo e kgathwago ke Tebatšo bophelong bja gagwe  
(E TEE fela) (2)
- 4.1.8 Tshwantšišo  
• Moreti ka sekapolelo sa tshwantšišo o bapetša botse le bose bja lentšu la Tebatšo le gauta. (2)

**[17]****LE**



**POTŠIŠO YA 4****4.2 SETSOPOLWA SA H: 'MOEMEDI' – RM MADIGA**

- 4.2.1
- Ditematheto tše 4
  - Methalotheto ye 33
  - Methalotheto ye metelele le ye mekopana (3)
- 4.2.2
- O be o le kae ke tshwenyega  
Ke tshwenywa ke baloi le dingaka?
- E laetša gore kgopolokgolo ya mothalotheto wa mathomo e felela mothalothetong wa go latela (2)
- 4.2.3
- Mehlang yela ya kgale o be o le kae?  
O be o le kae wena Moemedi?  
O be o le kae ke tshwenyega  
Ke tshwenywa ke baloi le dingaka?  
(E TEE fela)
- Go gatelela kgopolo ya moreti (2)
- 4.2.4
- Go tlemaganya dikgopolo.
  - Go kgaoganya dikgopolo.
  - Go senya metara. (Tše PEDI fela) (2)
- 4.2.5
- Moreti o šomišitše 'hubaka' go laetša ka mokgwa woo a bego a emaema ka gona go leka go itšhireletša kgahlanong le baloi.
  - Ka tirišo ya 'bomatšhekge' moreti o laetša gore o be a šomiša dingaka tša bokgoni/go tuma. (4)
- 4.2.6
- E emetše Modimo/Kgobe. (1)
- 4.2.7
- Modimo/Kgobe o kgona go bontšha tsela ka gare ga kgakanego ye kgolo
  - Go botša Modimo/Kgobe se sengwe le se sengwe seo se go tshwenyago (2)
- 4.2.8
- Maikutlo a kgotsofalo/Lethabo.
  - Moreti o kwa a le ka tlase ga tšhireletšo ya Modimo/Kgobe. (2)

**[18]**

**PALOMOKA YA KAROLO YA D: 35**  
**PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 70**